

Een zonnige toekomst

Willy Leufgen

In de koude dagen voor de kerst belde Mans de Jong, heemtuinbeheerder in Rucphen naar Oase met een bijzonder verhaal: op het dak van hun heemtuinhuus waren 6 m² zonnepanelen geïnstalleerd, goed voor 7000 kWh, iets meer dan het te verwachten jaarverbruik van hun informatiehuis en tuin! Misschien iets voor Oase, vroeg hij bescheiden ...

Begin februari ging ik - niet alleen benieuwd naar de zonnepanelen - met de trein naar Roosendaal.

Ruim zeven jaar geleden had ik de tuin voor het laatst bezocht - een toen nog jonge, maar veelbelovende heemtuin met een flinke groep enthousiaste medewerkers.

Mans de Jong, de beheerder, was net aan het bellen en een collega zat vogelkastjes te verven. Even rondneuzen in de tuin dus - sfeervol, mooi onderhouden - maar vanwege de kou toch maar gauw weer terug naar het huis, een eerste blik op het dak. Daar waren ze dus, de panelen. In het huis een zolder voor voorlichting en educatieve activiteiten, beneden veel tuininformatie, informatie over milieuvriendelijk bouwen, over zonne-energie, een kantoor-tje, een gereedschapsruimte en veel zaden in de verkoop; witte rapunzel, nacht- en gaffelsilene, kattedoorn, wolverlei en blauwe knoop zullen hopelijk in de toekomst ook in Beuningen ontkiemen.

En dan in een gezellige sfeer, soms

even bezorgd, praten over de tuin, die zich nu al ruim tien jaar boven verwachting ontwikkelt. En over het gevoel van bevoorrecht in zo'n heemtuin als deze te mogen werken. Mans noemt 'zijn' tuin een werktuin, waarin inclusief hemzelf voor 7 mensen werk ligt. 5500 uren, betaald door de gemeente en het werkvoorzieningsschap: een erkend parapadaardje. Toen het er nog 7200 waren, werden die uren nog niet doorberekend met een tientje per uur en f 55.000,- is erg veel geld voor een kleine vereniging, ook al draait die nog zo goed met eigen inkomsten uit zaad, milieuvriendelijke koffie, sappen, ansichtkaarten, eigen verjaardagskalenders enz. Gelukkig springen tot nu toe de gemeente en het werkvoorzieningsschap uit allerlei potjes bij, maar de directeur van het 'schap' had laatst ter gelegenheid van een feest al eens voorzichtig entreeheffing geopperd - de tuin was toch immers zó mooi ...

Mans vertelt verder in vogelvlucht de tuingschiedenis: de eerste openstel-

ling in 1988, het vrijwilligerswerk van de plaatselijke natuurwerkgroep, de winst uit zaadverkoop als beloning voor de zondagsopeningen, de overname van het werk door het regionale werkvoorzieningsschap in 1991. Over de aanleg, die na een *ontwerpkraabbel-tje* uit de praktijk groeide. Over het *moedersysteem*, zoals hij het noemt: starterplanten die geleid hebben tot een verrassend natuurlijk en gevarieerd geheel van *leefgebiedjes*. Intensief beheer op twee hectare, benadrukt Mans, veel rekening houdend met de sfeer, de variatie in leefgebieden, de fauna, het streekeigene.

En veel goede contacten met bezoekers, die Mans in hun eigen taal aanspreekt. En dan bedoelt hij niet alleen in een west-Brabantse tongval, maar ook *leefgebiedjes* i.p.v. *biotopen*.

Zo heeft men hem ook ontdekt bij Omroep Brabant, voor een wekelijkse rubriek "natuurwerk" en zo weten ze hem ook in de tuin of via de telefoon in Rucphen te vinden: Mans zorgt voor wilgetenen, bosjes gagel (hoef je dus niet meer stiekem te jatten), zaden, tuinadvies en hij hielp bij de opbouw van een kleine wildeplantenkwekerij even verderop. Zegt nog eens met 'flonkskes in de oogjes': "Ik heb geweldig geboft."

En hoe zat dat nu met die zonnepanelen?

Al 19 jaar geleden leefde in de natuurwerkgroep het idee om iets te doen met zonnepanelen.

Nu zegt Mans heel serieus, dat het plaatsen van het eerste paneel voelde als de derde keer vader worden.

Sinds 14 december, toen de zonnepanelen officieel in gebruik werden genomen, kijkt iedereen die er werkt anders naar de zon. Maar ook anders naar de beek die nu als het ware aangedreven door de zon door de tuin loopt.

De PNEM, de regionale electriciteitsmaatschappij hoeft, als alles naar wens verloopt, niet meer betaald te worden: een eigen stroomvoorziening!

De zon zorgt straks voor de electriciteit die op jaarbasis nodig is. Twee meters worden sinds kort met veel aandacht bijgehouden: één die aangeeft of je iets van de PNEM nodig hebt (in de winter uiteraard), de andere geeft aan wat je van de overcapaciteit aan het net gééft.

Zonnepanelen op het dak van het heemtuinhuus in Rucphen

foto: Willy Leufgen

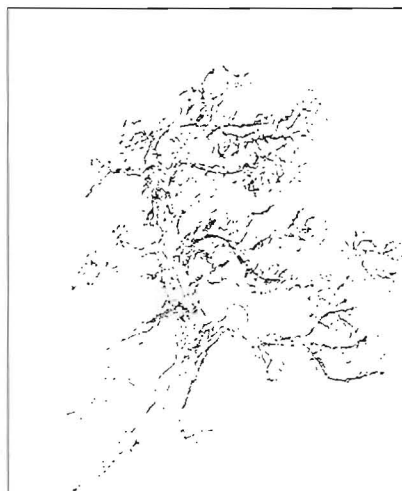
"Een geschenk aan de bevolking", noemt Mans dit treffend.

En nu hoopt iedereen, dat men quite zal spelen. Een goed voorbeeld van 'groene stroom' is het sowieso, daar is Mans mét de PNEM stellig van overtuigd.

Hoe organiseer je nu zoiets?

Je laat de directeur van het werkvoorzieningsschap (of een ander invloedrijk en vriendelijk gezind iemand) de tuin officieel openen, uiteraard op een heerlijke dag, gaat naast hem in het zonnetje op een bankje zitten, kijkt samen naar het grote aantal genietende bezoekers, mijmert over de schoonheid van de tuin, maakt op het juiste moment gebruik van een royale bui van de invloedrijke bezoeker en oppert goed getimed het zonnepaneel-idee. Zo ongeveer ging het in Rucphen ...

Good-will was gekweekt, contacten met Stichting ODE (zie kader) volgden, een passend bedrijfje in het nabije Breda werd gevonden, het geldprobleem werd creatief door royale gebaren van alle belanghebbenden uit de wereld gehaald, de panelen werden tot

Openstelling:

Op werkdagen van 10.00-16.00 uur.

Data zondagsopenstelling worden o.a. in Oase gepubliceerd.

Heemtuin Rucphen, Baanvelden 12, 4715 RH Rucphen, 0165-346346

Heemtuin Rucphen is ca. 2 ha groot, met ca. 1 km wandelpaden en een keur aan verschillende, typisch west-Brabantse biotopen, en wordt beheerd door het Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant Roosendaal.

Bereikbaarheid:

O.V.: buslijn 112, vertrek NS-station Roosendaal of Etten-Leur, halte Burg. Alberstcollege en dan nog een kwartiertje wandelen.

Eigen vervoer: A 58, afslag St. Willebrord, richting Nijverhei, de Vijf-sprong. De tuin ligt tegenover een kunst-skibaan.

ieders verrassing opeens bliksemsnel geïnstalleerd.

Wie er het fijne van wil weten, die kan het best contact opnemen met Stichting ODE en/of Mans de Jong - en met de laatste niet alleen vanwege de panelen.

Na mijn bezoek aan Rucphen, kreeg ik

het niet alleen warm omdat ik me naar de bus moest haasten; ik kan de tuin, het werk, de opvallend milieuvriendelijke werk- en denkwijze daar in Rucphen iedereen van harte aanbevelen en mezelf beloofde ik weer vaker op heemtuinreis te gaan. □

vereniging

ODE (**Organisatie voor Duurzame Energie**) is een landelijke vereniging met ruim 1.000 directe leden en 6.000 leden die via de wind-coöperaties bij ODE horen. Ook 1.500 bezitters van een zonneboiler zijn bij ODE betrokken.

ODE voert een actief beleid om duurzame energie binnen het bereik van iedereen te brengen.

ODE behartigt de belangen van mensen die duurzame energie (gaan) toepassen door te werken aan betaalbare en betrouwbare producten en gunstige subsidieregelingen.

ODE adviseert haar leden over toepassingen van duurzame energie en organiseert excursies naar interessante projecten.

ODE informeert haar leden over nieuwe ontwikkelingen op het terrein van duurzame energie. Wie hart heeft voor schone energie, hoort bij ODE.

Vang de zon.

Zelf duurzame energie toepassen ligt binnen het bereik van iedereen. Uw zakcalculator rekent toch ook op een zonnecel?

Zonnepanelen en boilers zijn schone bronnen van stroom en warmte. ODE stimuleert deze investeringen in een schoon milieu.

En ODE bundelt de mensen die voorop durven te lopen, die zelf initiatief durven nemen met de toepassingen van zonne-energie. ODE heeft twee zonwerkgroepen. De een maakt reclame voor meer zonneboilers, de ander voor een eigen zonne-centrale op het dak.

Wie wil werken aan een schone wereld met meer duurzame energie hoort thuis bij ODE.

(uit een folder van ODE, postbus 750, 3500 AT Utrecht, 030-2769224.)

